

ความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล



นายันทภพ เอื้ออารี

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-767-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CAPACITY OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION



MR. NANTAPORP AUI-AREE

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-767-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

โดย

นายันทภพ เอื้ออารี

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา  
(รองศาสตราจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ)

..... กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร)



นันทภพ เอื้ออารี : ความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

(CAPACITY OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION)

อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ประหยัด หงษ์ทองคำ , 178 หน้า, ISBN 974-636-767-6.

การศึกษาวิจัยความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาขีดความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชุมพร เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการดำเนินงานของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับองค์ประกอบสำคัญในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ คุณสมบัติของบุคคลที่ประกอบกันเป็นคณะกรรมการบริหาร และทรัพยากรทางการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล เน้นเฉพาะความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชุมพร จำนวน 40 องค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้ศึกษาวิจัยเอกสาร และการวิจัยภาคสนาม ซึ่งได้ใช้แบบสอบถามเป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในส่วนสถานภาพทั่วไปของบุคคล คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่าง 1-2 ปี ในส่วนคุณสมบัติของบุคคล คณะกรรมการบริหารมีความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ การจัดทำแผนงาน การบริหารงบประมาณตามแผนงาน และความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลตามแผนงานในระดับปานกลาง มีความสามารถในการดำเนินงานตามแผนงาน และอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามแผนงานในระดับสูง สำหรับในส่วนทรัพยากรทางการบริหารนั้น คณะกรรมการบริหารเห็นว่า มีผลต่อความสามารถในการดำเนินงานค่อนข้างมาก กล่าวคือ งบประมาณในการดำเนินงาน รายได้ที่ได้จากการจัดเก็บสถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ มีส่วนช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาควิชา..... การปกครอง.....

สาขาวิชา..... การปกครอง.....

ปีการศึกษา..... 2539.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

## C731420 MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD:

CAPACITY / SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION  
NANTAPORP AUI-AREE : CAPACITY OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATION  
ORGANIZATION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PRAYAD  
HONGTONGKUM, 178 pp. ISBN 974-636-767-6.

This research is aimed to study the limits of the capacity of administration of Sub-District Administration Organization of Chumporn Province in order to understand problems, difficulties, and limits of each Sub-District Administration Organization in Chumporn. Main factors in this analysis consists of first, personal background and qualification that comprise the committee; second, administrative resources of each Sub-District Administration Organization. The study emphasizes the study of the administrative capacity of forty Sub-District Administration Organizations in Chumporn. The study is undertaken by having resource to documentary, and field research with special emphasis on data-collection from questionnaires.

The result of the research shows that as regards the general background of human factors, most of the committee members are male of 31-40 of age with high-school level of education. The length of time of working-career is 1-2 years. Regarding the personal capacity, the committee members understand their roles, authority, operation-planning, budget administration in accordance to its operation-plan. Their knowledge in operation-evaluation according to the plan is of average. Their capacity in operationalising according to the plan is high. Their decision-making power is high. The committee members regard administrative resources as the factor affecting highly their administrative capacity, that is to say, operation-budget, income, office and equipments effect supports to the effectively administrating of the Sub-District Administration Organization.

ภาควิชา..... การปกครอง

สาขาวิชา..... การปกครอง

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต..... *Chunvag*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Asso. Prof. Prayad*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....



## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะความอนุเคราะห์และสนับสนุนช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำและเสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัย รวมทั้งได้กรุณาแก้ไขข้อบกพร่องของการวิจัย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในด้านเนื้อหามากที่สุด และใคร่ขอขอบพระคุณท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการ และกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวก ร่วมมือ และช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้ อันประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุกตำบล คุณเกรียงไกร จงเจริญ คุณปฐมาสน์ แซ่มบาง คุณอัครเดช สงจันทร์ คุณสมศักดิ์ เจตสุรگانต์ คุณพรทิพย์ วงวาส คุณประพล ชินโชติเกษม คุณบุษยา เจริญผล คุณเสาศร ทรัพย์ถาวร คุณวิรัช เลิศวรชัย คุณชานพิศ กัณธรงค์ คุณอรพินธ์ วินิจผล และทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอระลึกถึงพระคุณอันหาที่เปรียบมิได้ของ คุณวิรัช-คุณเขาวนีย์ เอื้ออารี ผู้ให้กำเนิดทั้งสองท่าน ที่คอยดูแล เอาใจใส่ ส่งเสริม สนับสนุน และอบรมแก่บุตรอยู่ตลอดเวลา จนทำให้ผู้เป็นบุตรประสบความสำเร็จในชีวิตการศึกษา ดังเช่นทุกวันนี้

ศูนย์วิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นนทภพ เอื้ออารี

25 เมษายน 2540

# สารบัญ



	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	ง
กิตติกรรมประกาศ .....	จ
สารบัญ .....	ฉ
สารบัญตาราง .....	ช
บทที่	
1 บทนำ .....	
สภาพปัญหาและความสำคัญ .....	1
แนวความคิดในการศึกษา .....	8
วัตถุประสงค์ของการศึกษา .....	8
ขอบเขตของการศึกษา .....	9
สมมติฐานในการศึกษา .....	10
วิธีการศึกษาวิจัย .....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....	11
การนำเสนอวิทยานิพนธ์ .....	12
2 แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ	
การปกครอง .....	13
ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น .....	15
แนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง .....	32
ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล .....	49
โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล .....	52
อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล .....	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย ..... 56
	การวิจัยเอกสาร ..... 56
	การวิจัยภาคสนาม ..... 57
	การให้คำนิยามเกี่ยวกับตัวแปร ..... 57
	การสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล ..... 58
	การเลือกตัวอย่างในการวิจัย ..... 63
	การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ..... 66
4	การวิเคราะห์ความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ..... 67
	สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง ..... 68
	ความสามารถของบุคคลในการดำเนินงานองค์การบริหาร ส่วนตำบล ..... 73
	ทรัพยากรทางการบริหารที่ใช้ในการดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล ..... 80
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถของบุคคลในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ..... 89
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทรัพยากรทางการบริหารในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ..... 103
	ทรัพยากรทางการบริหารที่มีผลกระทบต่อระดับความสามารถ ในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล ..... 122
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ ..... 137
	บทสรุป ..... 143
	รายการอ้างอิง ..... 146
	ภาคผนวก ..... 151
	ประวัติผู้เขียน .....



## สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม .....	72
4.2 ร้อยละของความสามารถของบุคคลในการดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล .....	78
4.3 ร้อยละของทรัพยากรทางการบริหารที่ใช้ในการดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล .....	84
4.4 ร้อยละของความรู้ความเข้าใจในนโยบายอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ .....	91
4.5 ร้อยละของความสามารถในการจัดทำแผนงานและการบริหารงบประมาณ ตามแผนงาน .....	95
4.6 ร้อยละของความสามารถในการดำเนินงานตามแผนงาน .....	98
4.7 ร้อยละของการติดตามประเมินผลและการดำเนินงานตามแผนงาน .....	102
4.8 ร้อยละของงบประมาณในการดำเนินงานและรายได้ที่ได้จากการจัดเก็บ .....	106
4.9 ร้อยละของสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน .....	109
4.10 ร้อยละของวิธีการดำเนินงานและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ .....	113
4.11 ร้อยละของระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการปฏิบัติและความเป็นอิสระ ในการดำเนินงาน .....	117
4.12 ร้อยละของจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและความสามารถในการ ปฏิบัติงาน .....	120
4.13 ร้อยละของงบประมาณที่ได้รับในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบล .....	125
4.14 ร้อยละของรายได้ที่ได้จากการจัดเก็บภาษีอากร และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล .....	125
4.15 ร้อยละของสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีใน การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล .....	126
4.16 ร้อยละของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล .....	126

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
4.17 ร้อยละของระดับความสามารถในการดำเนินงาน จำแนกตาม งบประมาณที่ได้รับ .....	130
4.18 ร้อยละของระดับความสามารถในการดำเนินงาน จำแนกตาม จำนวนรายได้จากการจัดเก็บ .....	131
4.19 ร้อยละของระดับความสามารถในการดำเนินงาน จำแนกตามการที่มี หรือไม่มีสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน .....	131
4.20 ร้อยละจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีผลต่อระดับความสามารถ ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล .....	132



ศูนย์วิทยพัทยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย